DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATI ORGANLARI VA VAZIRLIK HAMDA IDORALAR ICHKI AUDIT XIZMATLARI O‘RTASIDAGI HAMKORLIKNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI

Sayimova Dinara
O‘zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi,
Davlat moliyaviy nazorati va auditi yo‘nalishi magistranti
https://doi.org/10.5281/zenodo.22901501

Annotatsiya. Maqolada O‘zbekistonda davlat moliyaviy nazorati organlari hamda vazirlik va idoralarning ichki audit xizmatlari o‘rtasidagi hamkorlikning amaldagi holati, institutsional asoslari va rivojlantirish imkoniyatlari o‘rganilgan. Tadqiqotda normativ-huquqiy hujjatlar, Iqtisodiyot va moliya vazirligining 2024–2025-yillardagi rasmiy hisobotlari hamda xalqaro tashkilotlarning tavsiyalari kontent, statistik va qiyosiy tahlil usullarida tahlil qilindi. 2025-yilda ichki audit tadbirlari soni 2024-yilga nisbatan 28,0 foizga, bajarilgan tavsiyalar soni 34,5 foizga oshgani, tavsiyalar ijrosi 94 foizdan 97 foizga, yillik reja bajarilishi esa 91 foizdan 96 foizga ko‘tarilgani aniqlandi. Shu bilan birga, tashqi va ichki nazorat subyektlari uchun yagona risk reyestri, audit rejalarini oldindan muvofiqlashtirish, ma’lumot almashish protokoli va tavsiyalar ijrosining integratsiyalashgan monitoringi yetarlicha institutsionallashmaganligi asoslandi. Natijada “yagona risk–yagona dalil–yagona monitoring” tamoyiliga tayanuvchi to‘rt bosqichli hamkorlik mexanizmi taklif qilindi.
Kalit so‘zlar: davlat moliyaviy nazorati, ichki audit, muvofiqlashtirish, hamkorlik, riskka asoslangan audit, axborot almashinuvi, masofaviy nazorat, tavsiyalar monitoringi, davlat moliyasi.

Abstract. This article examines the current state, institutional foundations and development opportunities of co-operation between public financial control bodies and internal audit services of ministries and agencies in Uzbekistan. Regulatory documents, official reports of the Ministry of Economy and Finance for 2024–2025, and international recommendations were analysed through content, statistical and comparative methods. The analysis shows that in 2025 the number of internal audit engagements increased by 28.0 per cent compared with 2024, the number of implemented recommendations rose by 34.5 per cent, the recommendation implementation rate improved from 94 to 97 per cent, and annual plan completion increased from 91 to 96 per cent. At the same time, a unified risk register, ex ante co-ordination of audit plans, a formal data-exchange protocol and integrated monitoring of recommendations remain insufficiently institutionalised. A four-stage co-operation mechanism based on the principle of “one risk–one evidence base–one monitoring system” is proposed.
Keywords: public financial control, internal audit, co-ordination, co-operation, risk-based audit, information exchange, remote control, recommendation monitoring, public finance.

Kirish

Davlat moliyasini boshqarish tizimida nazoratning natijadorligi faqat aniqlangan moliyaviy xato va kamchiliklar summasi bilan belgilanmaydi. Nazorat subyektlarining vazifalari bir-birini to‘ldirishi, risklar haqidagi ma’lumotlar o‘z vaqtida almashilishi, audit rejalarida takrorlanish kamayishi va berilgan tavsiyalar ijrosi yagona mantiqda kuzatilishi ham muhimdir. Aks holda cheklangan auditorlik resurslari bir xil obyekt yoki operatsiyani

qayta tekshirishga sarflanishi, yuqori xavfli yo‘nalishlar esa yetarli qamrab olinmasligi mumkin.

O‘zbekistonda davlat organlari va tashkilotlarining ichki audit xizmatlari so‘nggi yillarda institutsional jihatdan kengaydi. 2026-yil 1-yanvar holatiga 62 ta davlat organi va tashkilotida ichki audit xizmati yo‘lga qo‘yilgan, ularda 279 ta shtat birligi mavjud bo‘lib, amalda 242 nafar xodim faoliyat yuritgan (Iqtisodiyot va moliya vazirligi, 2026). Ichki auditning vazifalari faqat huquqbuzarlikni aniqlash bilan cheklanmay, budjet intizomini mustahkamlash, samarasiz xarajatlarning oldini olish, ichki nazorat va risklarni boshqarish tizimlarini baholashni ham qamrab olmoqda.

Shu bilan birga, davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi, Hisob palatasi va vazirlik hamda idoralarning ichki audit xizmatlari turli vakolat va hisobdorlik zanjiriga ega. Ularning o‘zaro hamkorligi audit dalillaridan takror foydalanish, nazorat tadbirlarini muvofiqlashtirish, risk indikatorlarini birgalikda shakllantirish va aniqlangan tizimli muammolar bo‘yicha qayta aloqa o‘rnatish orqali umumiy nazorat qamrovini oshirishi mumkin. OECD (2024) davlat sektorida ichki va tashqi auditorlar hamkorligining samarasi huquqiy asos, muntazam kommunikatsiya, o‘zaro ishonch, qayta aloqa va markaziy uyg‘unlashtirish funksiyasiga bog‘liqligini ta’kidlaydi.

Tadqiqotning maqsadi O‘zbekistonda ichki audit xizmatlari faoliyatining 2024–2025-yillardagi natijalarini tahlil qilish, ularning davlat moliyaviy nazorati organlari bilan hamkorligidagi institutsional bo‘shliqlarni aniqlash hamda axborot va risklarga asoslangan muvofiqlashtirish mexanizmini taklif etishdan iborat. Tadqiqot savoli quyidagicha qo‘yildi: mavjud natijadorlik ko‘rsatkichlari nazorat subyektlari o‘rtasida hamkorlikni kuchaytirish uchun qanday tashkiliy va raqamli mexanizmlarni talab etadi?

Adabiyotlar sharhi

Ichki audit davlat boshqaruvida rahbariyatga mustaqil va xolis ishonch beruvchi, boshqaruv, risklarni boshqarish hamda nazorat jarayonlarini takomillashtiruvchi institut sifatida qaraladi. Diamond (2002) davlat moliyaviy boshqaruvida ichki auditning zamonaviy modeli operatsiyalarning qonuniyligini tekshirishdan kengroq bo‘lib, tizim va samaradorlikni baholashga yo‘nalishi kerakligini asoslaydi. Mazkur yondashuv ichki audit natijalaridan tashqi nazorat organlari foydalanishi uchun audit sifati, mustaqillik va uslubiy moslik zarurligini ko‘rsatadi.

Mustafayeva (2024a) davlat moliyaviy nazorati organlari va ichki audit xizmatlari faoliyatini muvofiqlashtirishni cheklangan resurslardan oqilona foydalanish, qo‘shma auditlar va hisobot almashinuvi bilan bog‘laydi. Muallifning keyingi tadqiqotida O‘zbekistondagi muvofiqlashtirishning huquqiy asoslari xorijiy tajriba bilan qiyoslangan (Mustafayeva, 2024b). Ushbu ishlarda hamkorlikning zarurligi yoritilgan bo‘lsa-da, rasmiy natijadorlik ko‘rsatkichlari asosida axborot oqimi, rejalashtirish va tavsiyalar monitoringini yagona mexanizmga birlashtirish masalasi alohida empirik baholanmagan.

OECD (2024) to‘qqiz mamlakat amaliyoti asosida ichki va tashqi auditorlar hamkorligining afzalliklari qatoriga audit qamrovining kengayishi, takroriy ishlarning kamayishi, bilim almashinuvi va tavsiyalar sifatining yaxshilanishini kiritadi. Biroq hamkorlik auditorlarning mustaqilligiga putur yetkazmasligi, foydalanilayotgan ish natijalarining sifati oldindan baholanishi va maxfiy ma’lumotlarni uzatish tartibi aniq belgilanishi kerak. Demak, hamkorlik “bir organ ikkinchisining ishini qabul qiladi” degan oddiy model emas, balki vakolatlar chegarasi saqlangan holda reja, risk, dalil va natijalarni muvofiqlashtirish jarayonidir.

Milliy tartibga solish amaliyotida ichki audit xizmatlarining vazifalari Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 1-avgustdagi 416-son qarori bilan tasdiqlangan namunaviy nizomda belgilangan. Faoliyatni tashqi baholash 2023-yil 14-avgustdagi 377-son qaror asosida amalga

oshiriladi. 2025-yilda esa davlat moliyasida risklarni boshqarish, ichki nazorat va davlat moliyasini boshqarish strategiyasi bo‘yicha yangi hujjatlar qabul qilinib, riskka asoslangan va raqamli boshqaruvga o‘tish institutsional jihatdan jadallashdi. Bu holat hamkorlikni faqat yozishmalar darajasida emas, ma’lumotlar tizimi va o‘lchanadigan jarayonlar asosida qurish zaruratini kuchaytiradi.

Adabiyotlar tahlilidan tadqiqot bo‘shlig‘i kelib chiqadi: milliy ishlarda hamkorlikning umumiy huquqiy va tashkiliy ahamiyati asoslangan, xalqaro adabiyotlarda esa yaxshi amaliyot elementlari ko‘rsatilgan, biroq O‘zbekistonning 2024–2025-yillardagi ichki audit natijalari bilan bog‘langan, bosqichlari va o‘lchov ko‘rsatkichlari aniq bo‘lgan integratsiyalashgan hamkorlik modeli yetarli ishlab chiqilmagan.

Metodologiya

Tadqiqot aralash hujjatli-analitik dizaynga ega. Birinchi bosqichda 416-son, 377-son, 210-son, 279-son va 446-son hukumat qarorlarining ichki audit, ichki nazorat, risklarni boshqarish hamda davlat moliyaviy nazoratiga oid normalari kontent-tahlil qilindi. Ikkinchi bosqichda Iqtisodiyot va moliya vazirligining ichki audit xizmatlari faoliyati bo‘yicha 2024 va 2025-yillik hisobotlaridagi ochiq ko‘rsatkichlar qiyoslandi. Uchinchi bosqichda OECD va IMF tavsiyalari milliy amaliyot bilan solishtirildi.

Statistik tahlilda mutlaq o‘zgarish, o‘sish sur’ati va ulush ko‘rsatkichlari qo‘llanildi. O‘sish sur’ati $(Y_1-Y_0)/Y_0\times100$ formulasi bo‘yicha hisoblandi. Tiklash koeffitsiyenti tegishli budjetlarga tiklangan mablag‘larning aniqlangan moliyaviy xato va kamchiliklarga nisbati sifatida baholandi. Tadqiqot faqat ochiq agregat ma’lumotlarga tayanganligi sababli alohida audit obyektlari kesimida sababiy bog‘lanishni isbotlamaydi; natijalar tizim darajasidagi tendensiya va boshqaruv ehtiyojlarini ko‘rsatadi.

Natijalar va tahlillar

2024–2025-yillar ko‘rsatkichlari ichki audit tizimi qamrovi va tavsiyalar ijrosida sezilarli o‘sishni ko‘rsatadi. 2024-yilda 1 128 ta audit tadbiri o‘tkazilgan bo‘lsa, 2025-yilda ularning soni 1 444 taga yetib, 28,0 foizga oshgan. Berilgan tavsiyalar soni 3 234 tadan 4 226 taga, bajarilgan tavsiyalar esa 3 040 tadan 4 088 taga ko‘paygan. Bajarilgan tavsiyalar sonining 34,5 foizga o‘sishi umumiy tavsiyalar o‘sishidan yuqori bo‘lgani uchun ijro darajasi 94 foizdan 97 foizga ko‘tarilgan.

1-jadval. Ichki audit xizmatlari faoliyatining asosiy ko‘rsatkichlari

Ko‘rsatkich	2024	2025	O‘zgarish
O‘tkazilgan ichki audit tadbirlari, ta	1 128	1 444	+28,0%
Berilgan taklif va tavsiyalar, ta	3 234	4 226	+30,7%
Bajarilgan taklif va tavsiyalar, ta	3 040	4 088	+34,5%
Tavsiyalar ijrosi, %	94	97	+3 f.p.
Rejalashtirilgan audit tadbirlari, ta	618	1 036	+67,6%
O‘tkazilgan rejali auditlar, ta	560	994	+77,5%
Yillik reja bajarilishi, %	91	96	+5 f.p.
Oldi olingan samarasiz xarajatlar, mlrd so‘m	816,3	827,3	+1,3%
Aniqlangan xato va kamchiliklar, mlrd so‘m	1 519,6	1 645,7	+8,3%
Budjetga tiklangan mablag‘lar, mlrd so‘m	56,8	261,1	+359,7%

Manba: Iqtisodiyot va moliya vazirligining 2024 va 2025-yillik hisobotlari asosida muallif hisob-kitobi.

Rejali auditlar bajarilishining 91 foizdan 96 foizga ko‘tarilishi rejalashtirish intizomi yaxshilanganini bildiradi. Biroq tadbirlar sonining keskin oshishi avtomatik ravishda yuqori samaradorlikni anglatmaydi. Bir auditorga to‘g‘ri keladigan yuklama, auditning murakkabligi,

qamrab olingan budjet mablag‘lari va tavsiyalarning uzoq muddatli ta’siri hisobga olinmasa, miqdoriy o‘sish noto‘g‘ri talqin qilinishi mumkin. Shu sababli tashqi nazorat organlari bilan hamkorlikning vazifasi tadbirlar sonini ko‘paytirish emas, bir xil riskka takroriy resurs sarflashni kamaytirish va qamrov sifatini oshirishdan iborat bo‘lishi kerak.

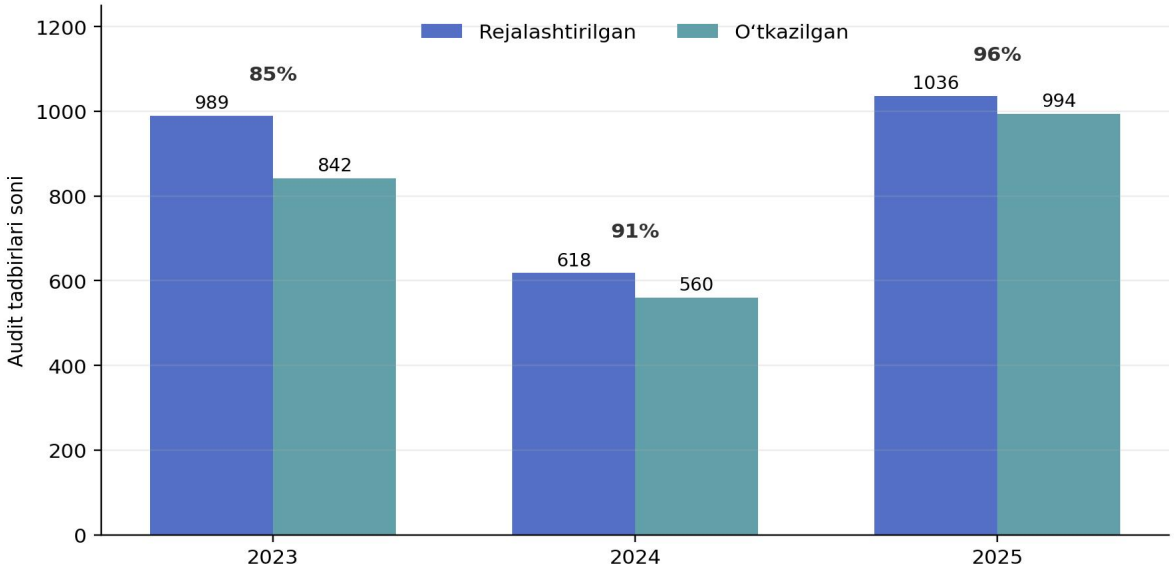

1-rasm. Ichki audit yillik rejalarining bajarilish dinamikasi

Manba: Iqtisodiyot va moliya vazirligi hisobotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Moliyaviy natijalar tuzilmasida muhim farq kuzatiladi. Oldi olingan maqsadsiz va samarasiz xarajatlar 816,3 mlrd so‘mdan 827,3 mlrd so‘mga, ya’ni 1,3 foizga oshgan. Aniqlangan moliyaviy xato va kamchiliklar 8,3 foizga ko‘paygan. Ayni paytda tegishli budjetlarga tiklangan mablag‘lar 56,8 mlrd so‘mdan 261,1 mlrd so‘mga yetib, 4,6 baravar oshgan. Hisob-kitobga ko‘ra, tiklash koeffitsiyenti 2024-yildagi 3,7 foizdan 2025-yilda 15,9 foizga ko‘tarilgan. Bu ijro va undiruv jarayonlarida ijobiy siljishni ko‘rsatadi, ammo tiklash summasi aniqlangan kamchiliklar miqdoridan ancha pastligicha qolmoqda.

2024-yil hisobotida Hisob palatasining “Masofaviy nazorat” markazi orqali ichki audit xizmatlariga 12,9 trln so‘mlik 284,5 mingta xavf holati yuborilgani, o‘rganish natijasida 341,2 mlrd so‘mlik 165,4 mingta holat tasdiqlangani qayd etilgan. Holatlar soni bo‘yicha tasdiqlanish 58 foizni, summa bo‘yicha esa 2,6 foizni tashkil etgan. Bu tashqi nazorat organidan keladigan risk signallarini kontekst, tashkilot faoliyati va birlamchi hujjatlar bilan boyitish zarurligini ko‘rsatadi. Aks holda ko‘p sonli signal auditor vaqtini egallaydi, lekin moliyaviy ahamiyati past bo‘lishi mumkin.

2025-yilda 194 nafar ichki auditorga, ya’ni tegishli xodimlarning 83 foiziga “UzASBO”ning kameral modulidan foydalanish imkoniyati berilgani masofaviy nazorat infratuzilmasini kuchaytirgan. Shunga qaramay, 17 foiz xodimning modulga kirish imkoniyati bo‘lmagani raqamli qamrov to‘liq emasligini anglatadi. Hamkorlik mexanizmi platformaga kirishning o‘zi bilan tugamasligi, risk indikatorlari lug‘ati, ma’lumot sifati, dalilning yaroqlilik mezoni va qayta aloqa muddatlarini ham qamrab olishi kerak.

2-jadval. Taklif etilayotgan integratsiyalashgan hamkorlik mexanizmi

Bosqich	Asosiy amal	Natija ko‘rsatkichi
1. Risklarni birlashtirish	Hisob palatasi, moliyaviy nazorat va ichki audit risk signallarini yagona reyestrda tasniflash	Takroriy risklar ulushi; yuqori riskli obyektlar qamrovi
2. Rejalarni muvofiqlashtirish	Yillik reja tasdiqlanishidan oldin obyekt, davr va mavzu kesimida kesishuvni tekshirish	Takroriy auditlar soni; tejalgan auditor-kun
3. Dalil va natijalarni almashish	Standart elektron paket: risk tavsifi, dalil, hisob-kitob, xulosa va maxfiylik darajasi	Qayta foydalanilgan dalillar ulushi; ko‘rib chiqish muddati
4. Tavsiyalarni yagona monitoring qilish	Mas’ul, muddat, moliyaviy ta’sir va statusni umumiy panelda kuzatish	Ijro ulushi; kechikkan tavsiyalar; tiklash koeffitsiyenti

Manba: OECD (2024) tavsiyalari va milliy amaliyot tahlili asosida muallif ishlanmasi.

Taklif etilgan mexanizmning ilmiy-amaliy yangiligi hamkorlikni alohida tadbir yoki ma’lumot almashish holati sifatida emas, risk paydo bo‘lishidan tavsiya yopilguniga qadar davom etuvchi yopiq boshqaruv sikli sifatida talqin qilishidir. “Yagona risk–yagona dalil–yagona monitoring” tamoyili bir risk bo‘yicha faqat bitta organ tekshiradi degani emas. U har bir organ vakolatini saqlagan holda, avval bajarilgan ish, mavjud dalil va tavsiya statusi ko‘rinadigan bo‘lishini anglatadi.

Mexanizmni amaliyotga joriy etishda ma’lumotlarni almashish darajalari belgilanishi lozim: ochiq ma’lumot, xizmat doirasida foydalaniladigan ma’lumot va cheklangan ma’lumot. Har bir elektron paketda ma’lumot manbasi, shakllangan sana, mas’ul auditor, tekshirish usuli va dalilning ishonchlilik darajasi ko‘rsatilishi zarur. Bu boshqa nazorat subyekti uchun dalildan foydalanish yoki uni qayta tekshirish zaruratini asosli baholash imkonini beradi.

Hamkorlik samaradorligini baholash uchun an’anaviy moliyaviy ko‘rsatkichlar bilan bir qatorda jarayon ko‘rsatkichlari ham kiritilishi kerak. Masalan, takroriy auditlar ulushi, ma’lumot so‘roviga javob berishning o‘rtacha muddati, birgalikda aniqlangan tizimli risklar soni, boshqa organ dalilidan foydalanilgan auditlar ulushi, muvofiqlashtirish natijasida tejalgan auditor-kun va kechikkan tavsiyalar ulushi. Bu ko‘rsatkichlar hamkorlikni faqat uchrashuvlar yoki yuborilgan xatlar soni bilan baholashdan saqlaydi.

Xulosa va takliflar

Tahlil natijalari ichki audit tizimining miqdoriy qamrovi, reja intizomi va tavsiyalar ijrosi yaxshilanayotganini ko‘rsatdi. Ayniqsa, 2025-yilda tavsiyalar ijrosining 97 foizga yetgani ichki audit xulosalarining boshqaruv qarorlariga ta’siri kuchayayotganidan dalolat beradi. Biroq ko‘rsatkichning yuqoriligi tavsiyalarning sifati va barqaror ta’sirini to‘liq ifodalamaydi. Tavsiya “bajarildi” deb yopilgandan keyin ayni kamchilik takrorlangan-takrorlanmaganini tashqi nazorat ma’lumotlari bilan tekshirish zarur.

Tiklash koeffitsiyentining 3,7 foizdan 15,9 foizga ko‘tarilishi muhim ijobiy o‘zgarishdir. Shu bilan birga, davlat moliyaviy nazoratining asosiy maqsadi faqat mablag‘ni qaytarish emas, kelgusidagi yo‘qotishning oldini olishdir. Shu sababli profilaktika natijasi va tiklash natijasi bir-birini to‘ldiruvchi, lekin mazmunan farqli ko‘rsatkichlar sifatida yuritilishi kerak. Hamkorlik panelida oldi olingan xarajat, aniqlangan kamchilik, tiklangan mablag‘ va bartaraf etilgan tizimli sabab alohida ko‘rsatilishi maqsadga muvofiq.

OECD (2024) tavsiyalari bilan qiyoslash O‘zbekistonda markaziy muvofiqlashtirish funksiyasi mavjudligini, biroq axborot almashish va qayta aloqa jarayonlarini yanada

standartlashtirish zarurligini ko‘rsatadi. Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi tegishli boshqarma ichki audit xizmatlarini uslubiy ta’minlaydi va baholaydi. Hisob palatasi hamda Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi bilan rejalashtirish va risk ma’lumotlarini uyg‘unlashtirish esa alohida idoralararo reglament va raqamli integratsiyani talab qiladi.

Taklif qilinayotgan model auditorlik mustaqilligiga uchta himoya mexanizmini nazarda tutadi. Birinchidan, ma’lumot almashish xulosani majburiy qabul qilishni anglatmaydi. Ikkinchidan, boshqa organ dalilidan foydalanishdan oldin uning yetarliligi va ishonchliligi baholanadi. Uchinchidan, audit dasturi va yakuniy xulosa uchun javobgarlik uni rasmiylashtirgan organda qoladi. Shunday qilib, muvofiqlashtirish vakolatlarni qo‘shib yubormaydi, balki ular o‘rtasidagi axborot asimmetriyasini kamaytiradi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, O‘zbekistonda ichki audit tizimi 2024–2025-yillarda audit qamrovi, yillik rejalarning bajarilishi va tavsiyalar ijrosi bo‘yicha ijobiy dinamika ko‘rsatgan. 2025-yilda 1 444 ta audit tadbiri o‘tkazilib, 4 226 ta tavsiyaning 97 foizi bajarilgan; 827,3 mlrd so‘mlik samarasiz xarajatlarning oldi olingan va 261,1 mlrd so‘m budjetga tiklangan. Ushbu natijalar ichki auditning profilaktik va maslahat beruvchi rolini kuchaytirish uchun asos yaratadi.

Birinchidan, davlat moliyaviy nazorati organlari va ichki audit xizmatlari uchun yagona idoralararo risk reyestrini joriy etish taklif etiladi. Reyestr risk identifikatori, obyekt, davr, summa, manba, ehtimollik, ta’sir, mas’ul organ va ko‘rib chiqish statusini o‘z ichiga olishi lozim. Ikkinchidan, yillik audit rejalarini tasdiqlashdan oldin ularni elektron kesishuv tahlilidan o‘tkazish va takroriy nazorat faqat asoslantirilgan hollarda saqlanishi kerak.

Uchinchidan, dalil va audit natijalarini almashish uchun standart elektron paket hamda maxfiylik darajalari tasdiqlanishi zarur. To‘rtinchidan, tavsiyalar ijrosini yagona monitoring panelida kuzatish, “bajarildi” statusidan tashqari moliyaviy ta’sir, tizimli sababning bartaraf etilishi va qayta takrorlanish indikatorini kiritish maqsadga muvofiq. Beshinchidan, hamkorlik samaradorligi takroriy auditlar ulushi, tejalgan auditor-kun, ma’lumot almashish muddati, boshqa organ dalilidan foydalanish ulushi va kechikkan tavsiyalar orqali baholanishi lozim.

Mazkur takliflar amalga oshirilsa, nazorat organlari o‘rtasidagi hamkorlik epizodik axborot almashinuvidan uzluksiz risk boshqaruvi sikliga o‘tadi. Natijada auditorlik resurslari yuqori xavfli yo‘nalishlarga yo‘naltiriladi, nazorat tadbirlarining takrorlanishi kamayadi, tavsiyalar ijrosi va ularning real moliyaviy ta’siri shaffof kuzatiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Diamond, J. (2002). The Role of Internal Audit in Government Financial Management: An International Perspective. IMF Working Paper WP/02/94. Washington, DC: International Monetary Fund.
2. Iqtisodiyot va moliya vazirligi (2025). Vazirlik va idoralar ichki audit xizmatlarining 2024-yildagi faoliyati yuzasidan yillik hisobot. Toshkent.
3. Iqtisodiyot va moliya vazirligi (2026). Davlat organlari va tashkilotlari ichki audit xizmatlarining 2025-yildagi faoliyati yuzasidan yillik hisobot. Toshkent.
4. Mustafayeva, K.R. (2024a). Davlat moliyaviy nazorati organlari va ichki audit xizmatlari faoliyatini muvofiqlashtirish masalalari. Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences, 532–535.
5. Mustafayeva, K.R. (2024b). O‘zbekiston Respublikasida davlat moliyaviy nazorat organlari va ichki audit xizmatlarining muvofiqlashtirish faoliyati. Solution of Social Problems in Management and Economy, 3(10), 46–48.
6. OECD (2024). Enhancing Co-operation between Internal and External Auditors: Towards a Well-co-ordinated and Strengthened Public Sector Audit to Ensure Public

Accountability. OECD Public Governance Policy Papers, No. 67. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/0d4976ed-en.

7. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi (2022). Davlat organlari va tashkilotlarining ichki audit xizmati to‘g‘risidagi namunaviy nizomni tasdiqlash haqida, 416-son qaror, 1-avgust.
8. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi (2023). Vazirlik va idoralarning ichki audit xizmatlari faoliyatini baholash tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida, 377-son qaror, 14-avgust.
9. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi (2025a). 2025–2030-yillarda O‘zbekiston Respublikasining davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida, 210-son qaror, 4-aprel.
10. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi (2025b). Davlat moliyasi sohasida xavflarni boshqarish tizimini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida, 279-son qaror, 29-aprel.
11. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi (2025c). 2025–2027-yillarda respublika va mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlarida ichki nazorat tizimini yanada takomillashtirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida, 446-son qaror, 16-iyul.